

ВЪРХОВЕН АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД

изх. 127
3. 11. 97

На *Екатерина*

на г-н *Борис*

ДО

**КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

4. 11. 97

СТ А Н О В И Щ Е
от ВЪРХОВНИЯ АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД
по КД N 12/1997 година на КС

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 21 октомври 1997 г. по КД N 12/1997г. Върховният административен съд е конституиран като заинтересована страна по делото, образувано по искане на 51 народни представители за обявяване за противоконституционни и несъответстващи с международните договори конкретни разпоредби на Закона за банките /обн., ДВ, бр. 52/97 г./.

Становището на Върховния административен съд по съществуващото на делото е следното :

Нормите на чл. 9, ал. 2, чл. 21, ал. 5 и чл. 65, ал. 4 ЗБ противоречат на ръководните принципи, залегнали в Преамбюла на Конституцията на Република България, за защита "правата на личността, нейното достойнство и сигурност" и за създаване на "демократична, правова и социална държава", а така също и на чл. 4, ал. 1 и 2, чл. 5, ал. 1, чл. 6, ал. 1 и 2, чл. 7, чл. 56 и чл. 117, ал. 1 от Основния ни закон.

С Конституцията на Република България е възприет принципа за "обща клауза" на обжалваемост на административните актове пред съдилищата. Той е възпроизведен и със

Закон за административното производство, регламентиращ съдебния контрол за законосъобразност на индивидуалните административни актове.

Разпоредбите на чл. 9, ал. 2, чл. 21, ал. 5 и чл. 65, ал. 4 ЗБ са приети в противоречие с посочения конституционен принцип в частта им, предвиждаща забрана за обжалване по съдебен ред на отказите на Централната банка за издаване и отнемане на сертификат, на решенията за отнемане лицензия за банкова дейност и за налагане на принудителни административни мерки. Тези актове на Централната банка, с които се засягат права и законни интереси на гражданите и юридическите лица, са индивидуални административни актове по смисъла на чл. 2, ал. 1 и 2 ЗАП. Изключването им от съдебния контрол за законосъобразност, уреден със ЗАП, лишава засегнатите лица от възможността да упражнят гарантираната с Конституцията защита на накърнените им субективни права.

Действително, приетата с разглежданите текстове на Закона за банките "специална клауза" за необжалваемост се основава на чл. 120, ал. 2 К. Конституционната норма гласи, че гражданите и юридическите лица могат да обжалват всички административни актове, които ги засягат, освен изрично посочените със закон. Последното не означава обаче, че във всеки специален материален закон могат да се въвеждат норми за изключване от "общата клауза" на необжалваемост на актовете на администрацията. Подобно разширително тълкуване на частта от конституционната разпоредба, каквото е допуснал законодателят с приемането на посочените текстове от Закона за банките, пряко нарушава регламентираните с чл. 4, ал. 1 и 2, чл. 5, ал. 1, чл. 6, ал. 1 и 2, чл. 7, чл. 56 от Конституцията основни конституционни права.

В разпоредбата на чл. 120, ал. 2 КРБ не се съдържат критерии, според които законодателят може да изключи определени административни актове от кръга на съдебно обжалваемите. Яснота в тази насока е внесъл Конституционният съд с решение N 7 от 19.06.1995 г. по КД N 9/95 г., в мотивите на което е посочено, че допуснатата с консти-

туционната норма възможност със закон да се изключват някои категории административни актове от съдебния контрол за законност трябва да се тълкува ограничително и не обхваща тези актове, които засягат основни конституционни права. В същия смисъл е задължителното тълкуване на конституционната разпоредба на чл. 120, ал. 2, дадено от Конституционния съд с решение N 21 от 26.10.1995 г. по КД N 18/95 г., а с мотивите на решение N 13 от 22.07.1993 г. по КД N 13/93 г. КС е приел, че "изразената в конституционната норма воля е насочена към възприемане на принципа на съдебно обжалване на всички административни актове". Направеното при условията на чл. 46 ЗНА от Конституционния съд в посочените решения ограничително тълкуване на чл. 120, ал. 2 от Конституцията, в частта за изключване на "общата клауза", съответствува на нейните цели и дух и стеснява възможността за произволно въвеждане със специален материален закон на забрана за обжалване на административните актове, към които спадат и актовете на Централната банка, изключени от съдебен контрол с посочените разпоредби от Закона за банките.

Конституционно установеният контрол за законност върху актовете и действията на административните органи е израз на правозащитната функция на правовата държава. Чрез нея се осъществява принципът за законността в сферата на държавното управление - чл. 4, ал. 1 от Конституцията. Съдебната власт, съгласно чл. 117, ал. 1 от Конституцията, защитава правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата. Очевидно, след като разпоредбата на чл. 120, ал. 2 К урежда правото на съдебна защита на гражданите и юридическите лица срещу административните актове, които ги засягат, то изключването им от съдебен контрол противоречи на чл. 56 и чл. 117, ал. 1 от Конституцията на Р България.

От друга страна, с оглед охраната на обществен интерес, законодателят е регламентирал в случаите на чл. 21, ал. 5 и чл. 65, ал. 4 от Закона за банките незабавно изпълнение на административните актове. При наличие на достатъчно ефективен способ за защита на обществен

интерес, каквото е незабавното изпълнение на акта, включването на "специалната клауза" за необжалваемост се явява безпредметна.

С оглед на изложеното, Върховният административен съд счита, че разпоредбите на чл. 9, ал. 2, чл. 21, ал. 5 и чл. 65, ал. 4 от Закона за банките в частта им, предвиждаща забрана за обжалване на посочените в тях актове на Централната банка, следва да бъдат обявени за противоконституционни.

СУВЪЖЕНИЕ:
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВАС:

/Вл. Славов/